

Metody monitoringu ssaków Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Ochrona środowiska	Cykl dydaktyczny 2022/23	
Specjalność -	Kod zajęć WBOSDS.14N.62860b2a3ccf4.22	
Jednostka organizacyjna Wydział Biologii	Języki wykładowe Polski	
Poziom studiów Studia pierwszego stopnia	Obligatoryjność Fakultatywny	
Forma studiów Studia stacjonarne	Blok zajęciowy Przedmioty nieprzypisane	
Profil studiów Profil ogólnoakademicki		
Koordynator zajęć	Leszek Rychlik	
Prowadzący zajęcia	Leszek Rychlik, Mirosław Jurczyszyn, Joanna Ziomek, Oliwia Sęk, Rafał Zwolak	
Okres Semestr 3	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia Wykład: 15, Zaliczenie z oceną Ćwiczenia: 30, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 4

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Przekazanie podstawowej wiedzy o budowie, biologii, ekologii i różnorodności ssaków.
C2	Zapoznanie studentów z metodami i aparaturą stosowaną współcześnie w badaniach ssaków, zwłaszcza w badaniach terenowych i monitoringu.
C3	Nauczenie studentów doboru właściwych metod i sprzętu w odniesieniu do morfologii, fizjologii, behawioru i ekomorfotypu badanych zwierząt.
C4	Nauczenie studentów doboru odpowiednich metod i sprzętu w odniesieniu do celów badawczych (wybór między obserwacją, odłowieniem, pomiarami, eksperymentem lub śledzeniem i monitorowaniem).
C5	Zapoznanie studentów z podstawowymi zasadami etycznego wykorzystywania zwierząt oraz sposobami eliminowania lub ograniczania śmiertelności, cierpienia i stresu u badanych ssaków.
C6	Zapoznanie studentów z podstawowymi zasadami projektowania i prowadzenia badań, eksperymentów i monitoringu, analizowania danych za pomocą prostych narzędzi matematycznych i statystycznych oraz prawidłowej interpretacji wyników, czyli umiejętności przydatnych przy wykonywaniu prac magisterskich i prac badawczych.
C7	Wykształcenie umiejętności posługiwania się źródłami literaturowymi.

Wymagania wstępne

Posiadanie podstawowej wiedzy z systematyki, biologii i ekologii kręgowców. Znajomość najważniejszych praw fizyki i chemii leżące u podstaw procesów biologicznych oraz narzędzi matematyki niezbędnych do zrozumienia praw przyrody. Umiejętność czytania ze zrozumieniem literatury naukowej w języku polskim i angielskim.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Kierunkowe efekty uczenia się	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student zna i rozumie:			
W1	jak rozpoznać ssaki należące do głównych grup systematycznych (podgromad i rzędów) i ekomorfotypów, wskazać ich charakterystyczne cechy budowy i behawioru oraz typowe siedliska, w szczególności gatunków występujących w Polsce	OSD_K1_W02, OSD_K1_W04, OSD_K1_W08	Kolokwium pisemne, Test, Raport
W2	jak dobrać i stosować metody i sprzęt optymalnie dopasowane do celów planowanych/prowadzonych badań na ssakach	OSD_K1_W05, OSD_K1_W06, OSD_K1_W07	Kolokwium pisemne, Test, Raport
Umiejętności - Student potrafi:			
U1	dobierać i stosować metody i sprzęt optymalnie dostosowane do fizjologii, ekomorfologii i behawioru badanych ssaków, tak aby zapewnić efektywne gromadzenie danych przy jednoczesnej eliminacji lub redukcji śmiertelności, cierpienia i stresu u zwierząt	OSD_K1_U01, OSD_K1_U02, OSD_K1_U04	Kolokwium pisemne, Test, Raport
U2	projektować i prowadzić badania, eksperymenty i monitoring ssaków, a także analizować zebrane dane i przedstawiać w sposób syntetyczny oraz interpretować wyniki badań i monitoringu	OSD_K1_U02, OSD_K1_U04, OSD_K1_U08, OSD_K1_U09	Kolokwium pisemne, Raport
U3	znaleźć przydatne informacje w literaturze naukowej i źródłach internetowych	OSD_K1_U02, OSD_K1_U09	Kolokwium pisemne, Test

Kompetencje społecznych - Student jest gotów do:			
K1	aktualizowania i pogłębiania swojej wiedzy o metodach, badania, monitorowania i ochrony ssaków oraz dzielenia się nią	OSD_K1_K01, OSD_K1_K02, OSD_K1_K07	Kolokwium pisemne, Test
K2	wykazywania aktywnej postawy w prowadzeniu obserwacji, zarówno samodzielnie jaki i w zespole	OSD_K1_K01, OSD_K1_K03, OSD_K1_K05	Kolokwium pisemne, Raport

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Podstawowe wiadomości o morfologii, anatomii i biologii ssaków. Różnorodność ssaków, w szczególności gatunków występujących w Polsce.	W1, U1	Wykład, Ćwiczenia
2.	Rodzaje pułapek i metod łapania ssaków, dostosowanych do ich wielkości, ekomorfologii i behawioru.	W2, U1, U2, K2	Wykład, Ćwiczenia
3.	Sposoby krótko- i długoterminowego znakowania żywych ssaków oraz mierzenia, ważenia, określania płci i kondycji rozrodczej, pobierania tkanek do badań.	W2, U1, U2, K2	Wykład, Ćwiczenia
4.	Metody wykrywania oraz bezpośredniej i zdalnej obserwacji i monitoringu różnych ssaków (przy użyciu lornetki, noktowizora, radiotelemetrii i telemetrii satelitarnej, rejestracji wideo, fotopułapek, detekcji ultradźwiękowej).	W2, U1, U2, K2	Wykład, Ćwiczenia
5.	Metody wykrywania i szacowania liczebności ssaków na podstawie śladów pozostawionych przez nie w środowisku (tropy, odchody, ślady żerowania, nory i gniazda).	W1, W2, U1, U3, K2	Wykład, Ćwiczenia
6.	Metod monitorowania behawioru w oparciu o wideorejestrację oraz wybranych parametrów fizjologicznych (np. temperatura ciała, tempo metabolizmu) w laboratorium i terenie.	W2, U1, U2, K2	Wykład, Ćwiczenia
7.	Metody wykrywania, rozpoznawania i monitorowania nietoperzy.	W1, W2, U1, K2	Wykład, Ćwiczenia
8.	Podstawowe metody analizy danych (z odłowów, monitoringu, eksperymentów, wideorejestracji), szacowania i monitorowania zmian różnorodności gatunkowej, liczebności populacji i wykorzystania przestrzeni oraz opracowania i prezentacji wyników.	W2, U2, U3, K1, K2	Wykład, Ćwiczenia
9.	Klasyfikacja metod pod względem stopnia inwazyjności, przedstawienie sposobów eliminowania lub ograniczania śmiertelności, cierpienia i stresu u badanych ssaków różnych gatunków. Przedstawienie zasad etycznego postępowania w badaniach.	W2, U1, U2, K1	Wykład

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Demonstracje dźwiękowe i/lub video
Ćwiczenia	Metoda ćwiczeniowa, Metoda laboratoryjna, Pokaz i obserwacja, Demonstracje dźwiękowe i/lub video, Praca w grupach

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Wiedza z zagadnień przedstawionych na wykładach sprawdzona będzie w formie dwóch sprawdzianów (kolokwii) pisemnych, z których każdy obejmował będzie kilka pytań zamkniętych (testowych) i kilka otwartych (opisowych). Warunkiem zaliczenia wykładów jest uzyskanie co najmniej 51% punktów z każdego sprawdzianu.
Ćwiczenia	Wiedza z zagadnień przedstawionych na ćwiczeniach sprawdzona będzie w formie dwóch sprawdzianów (kolokwii) pisemnych oraz poprzez prawidłowe wypełnienie kart pracy (raportów). Warunkiem zaliczenia ćwiczeń jest uzyskanie co najmniej 51% punktów z każdego sprawdzianu oraz z raportów.

Literatura

Obowiązkowa

1. Błaszak Cz. (red.) 2020. Zoologia. Tom 3, część 3. „Ssaki”. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
2. Jędrzejewski W. i Sidorovich W. 2010. Sztuka tropienia zwierząt. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża.
3. Nova J. Silvy (eds) 2012. The wildlife techniques manual. Volume 1: Research, Volume 2: Management. Johns Hopkins University Press, New York.
4. McComb B. et al. 2010. Monitoring animal populations and their habitats: A practitioner's guide. Oregon State University, Corvallis.

Dodatkowa

1. Feldhamer G.A., Drickamer L.C., Vessey S.H. & Merritt J.F. 2014 (lub starsze wydania). Mammalogy: adaptation, diversity, and ecology. WBC/McGraw-Hill, Boston.
2. Barnett A., Dutton J. 1995. Expedition field techniques: Small mammals (excluding bats). Geography Outdoors, Royal Geographical Society, London.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	15
Ćwiczenia	30
Przygotowanie do zajęć	10
Czytanie wskazanej literatury	10
Przygotowanie raportu	10
Przygotowanie projektu	15
Przygotowanie do zaliczenia	20

Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 110
Liczba punktów ECTS	ECTS 4

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Kierunkowe efekty uczenia się

Kod	Treść
OSD_K1_K01	Absolwent jest gotów do pracy w zespole, przyjmując w nim różne role
OSD_K1_K02	Absolwent jest gotów do krytycznej oceny informacji pochodzących z różnych źródeł w odniesieniu do ochrony środowiska
OSD_K1_K03	Absolwent jest gotów do rozpoznania problemów w zakresie ochrony środowiska oraz postępowania zgodnie z etyką zawodu
OSD_K1_K05	Absolwent jest gotów do odpowiedzialności za powierzone mienie i dbałości o bezpieczeństwo pracy własnej oraz innych
OSD_K1_K07	Absolwent jest gotów do stałego podnoszenia kompetencji zawodowych adekwatnie do zadań wynikających z ukończonego kierunku studiów
OSD_K1_U01	Absolwent potrafi wykonać eksperymenty fizyczne, chemiczne i biologiczne niezbędne w ochronie środowiska
OSD_K1_U02	Absolwent potrafi gromadzić i analizować dane środowiskowe z różnych źródeł i interpretować na ich podstawie zjawiska przyrodnicze
OSD_K1_U04	Absolwent potrafi przeprowadzić inwentaryzację, waloryzację i monitoring przyrodniczy gatunków i siedlisk przyrodniczych
OSD_K1_U08	Absolwent potrafi ocenić stan zachowania, zdiagnozować zagrożenia i zaproponować adekwatne działania ochronne względem gatunków i siedlisk przyrodniczych
OSD_K1_U09	Absolwent potrafi w dyskusji na temat ochrony środowiska posługiwać się językiem typowym dla nauk przyrodniczych
OSD_K1_W02	Absolwent zna i rozumie budowę organizmów oraz mechanizmy dziedziczenia, niezbędne w ochronie gatunkowej
OSD_K1_W04	Absolwent zna i rozumie mechanizmy funkcjonowania populacji i ekosystemów zwłaszcza w odniesieniu do ochrony zasobów środowiska
OSD_K1_W05	Absolwent zna i rozumie metody stosowane w środowiskowych badaniach laboratoryjnych i terenowych
OSD_K1_W06	Absolwent zna i rozumie zasady formułowania hipotez badawczych i metody ich eksperymentalnego testowania
OSD_K1_W07	Absolwent zna i rozumie zasady eksploracji i analizy danych środowiskowych oraz techniki informatyczne stosowane w tym zakresie
OSD_K1_W08	Absolwent zna i rozumie podstawy taksonomii i ekologii w zakresie niezbędnym do opisu i ochrony różnorodności biologicznej